

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้าน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการศึกษา ในมาตรา 80 (3) โดยมีข้อความว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2550: 23)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มีจุดเน้นให้คนไทยยุคใหม่ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทันมีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 7) ตลอดจนมีการเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียน เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพประชาชนในภูมิภาคให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก รวมทั้งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนเป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: คำนियม) โดยมุ่งปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย 2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ และ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษาร่วมบริหารและจัดการศึกษาด้วยหลักการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองนี้ ยังคงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 6 มาตรา 47 ได้ระบุไว้ว่า ให้มีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา

จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 14) ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ นั้น จะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม (รุ่ง แก้วแดง. 2544: 1)

นอกจากนี้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 1 ข้อ 3 ระบุว่าระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายนอกและการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 22-35) ซึ่งสถานศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาคนให้มีความรู้ออกไปใช้ชีวิตในสังคม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องจำเป็นที่รัฐจะต้องดำเนินการ โดยจะต้องให้การศึกษามีคุณภาพแก่ประชาชน เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ถ้าโรงเรียนสามารถดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าวได้บรรลุ คือการให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: คำนำ)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2551) ในระดับชาติ พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมิน จำนวน 20,534 แห่ง ได้รับการรับรอง จำนวน 16,188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.81 ไม่รับรอง จำนวน 4,346 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.16 (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 2-3) นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 280 โรงเรียน ผลประเมินภายนอกรอบแรก มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 81 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.80 โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 182

แห่ง คิดเป็นร้อยละ 69.20 ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับการประเมินรอบแรก จำนวน 263 แห่ง และยังไม่ได้รับการประเมินอีก จำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.07 และผลการประเมินภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) พบว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมิน จำนวน 280 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับดีมาก จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.14 ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับมาก จำนวน 192 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.17 รวมโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 198 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.71 และโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้การรับรองมาตรฐาน จำนวน 82 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.18 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2555: 1)

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับดีขึ้นไป (ฝ่ายศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. 2555: 1-3) นั้นแสดงว่า ผลการประเมินภายในและภายนอกไม่สอดคล้องกัน แม้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาจะผ่านไปแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง คือ รอบทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542-2551) แต่กระแสนี้ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่ได้สร้างระบบคุณภาพให้เกิดอย่างจริงจัง มุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 1) จากการประเมินดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินภายนอกเป็นตัวชี้วัดว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คงเดช สมดี (2548: 121), สามารถ สีนา (2553: 132), วิฑูรย์ หนูขาว (2552: 89-92) พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ นอกจากนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ยังเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่เข้าร่วมกัน

กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ทั้งนี้ ได้อาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กร จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2554: 9-12) ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ซึ่งจะต้องมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยดำเนินการ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้จะสามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจักระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนนำข้อมูลไปสู่การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมที่รับการประเมินจากภายนอก และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
2. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
3. เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 258 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 258 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 258 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 774 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 87 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 87 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 87 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 3) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน โดยการคัดเลือกตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
2. เป็นวิทยากรในการอบรมเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
3. เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียนไม่น้อยกว่า 20 ปี และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน)
4. เป็นผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 7 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 7 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความเหมาะสม
2. ความเป็นไปได้
3. การใช้ประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เป็นระบบตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่กำหนด

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยการประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภายใน โดยบุคคลของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินงานตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายใน ที่ทำให้การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จ

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ที่ใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ กำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยการประชุมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ปรับปรุง พัฒนา เผยแพร่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. การจัดทำแผนพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและแนวทางปฏิบัติ การวิเคราะห์ตามความต้องการของผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง โดยการศึกษา นโยบาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น การ จัดทำ SWOT เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ และกลยุทธ์ การจัดทำแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมกำหนดวิธีการประเมินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดระบบสารสนเทศ กำหนดขอบเขตภาระงานแนวทางวิธีการ ดำเนินงานสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วางแผนวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้อง กำกับติดตามเพื่อจัดวางระบบข้อมูลยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการรายปี

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดให้ บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดระบบการนิเทศภายใน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานปฏิบัติการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงาน และ รายงานการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารเป็นระยะ

5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในโดยบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมายจุดเน้นและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินจากหลายฝ่าย เพื่อประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ การประเมินคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ (National test) มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และเผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

8. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การวางแผนและกำหนดขั้นตอนการกำกับ ติดตามและประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย และนำผลการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การพัฒนาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่สังเกตได้ ซึ่งบ่งบอกถึงผลการปฏิบัติงานของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

คุณภาพองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงความสำเร็จ

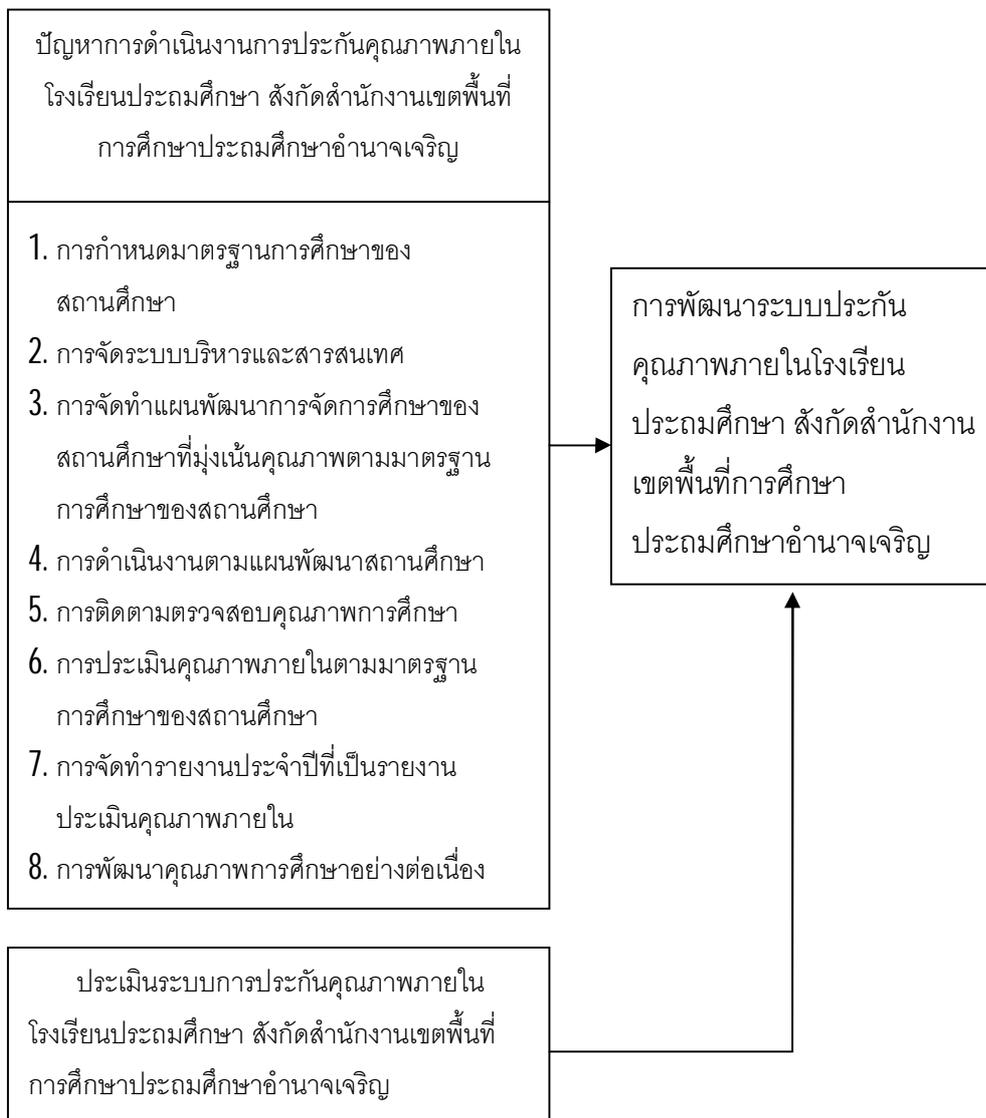
โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 258โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
3. ได้แนวทางของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2549-2553 มาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2554 และงานวิจัยของ คงเดช สมดี (2548: 121), สามีภรณ์ สีนาว (2553: 132), วิฑูรย์ หนูขาว (2552: 89-92) เขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย